

регіональних банківських системах, необхідності регулювання банківських систем саме в регіональному вимірі, ролі кредиту в економічному зростанні регіону, особливостей управління персоналом у контексті забезпечення конкурентоспроможності регіонального банківського продукту тощо.

Використання концептуальних підходів до розробки регіональної політики розвитку банківської системи дозволить сформувати оптимальну її структуру, визначити функціональні взаємозв'язки банківських систем на загальнодержавному, регіональному та локальному рівнях.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гальчинський А.С. Теорія грошей: навч.-метод. посібник / А.С. Гальчинський. – К.: Основи, 1998. – 415 с.
2. Гидденс Э. Устройство общества: очерк теории структуризации / Энтони Гидденс. – М.: Академический проект, 2003. – 528 с.
3. Гладкий Ю.Н. Регионоведение / Ю.Н. Гладкий, И.М. Чистобаев. – М.: Гардарики, 2000.
4. Изард У. Методы регионального анализа: введение в науку о регионах / Уолтер Изард. – М. 1996, с. 20; Долишній М.І. Регіональна політика на рубежі ХХ-ХХІ століть: нові пріоритети / М.І. Долишній // НАН України. Ін-т регіональних досліджень. – Київ: «Наукова думка», 2006. – 512 с.
5. Монастирський Г. Інституціоналізація процесів формування структури економіки регіонів: суть, аспекти, стан і проблеми / Г. Монастирський // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Інституціоналізація структурної політики на регіональному та муніципальному рівнях (м. Тернопіль, 27-28 жовтня 2011 р.)». – 258 с. – С. 67-74.
6. Основні положення сучасного монетаризму щодо грошей і монетарної політики: Деньги и Кредит. Энциклопедия профессионального финансиста [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://koryuka.org.ua/?p=170>
7. Степаненко А.І. Розвиток банківської системи регіону в умовах економічних реформ / А.І. Степаненко, І.М. Чамара // Економічний форум. 2/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekfor/2011_2/60.pdf
8. Парадигма «нового регіоналізму» в Європейському Союзі: Правознавство. ВАК [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/1022>

Одержано 15.09.2013р.

УДК 336.71

Осташ С.В., Булеца Н.В.

РОЛЬ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ В АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ТА РЕГІОНІ

У статті висвітлено економічний зміст і значення банківського інвестиційного кредитування, розкрито роль банків у покращанні інвестиційного клімату в регіоні в сучасних умовах, запропоновані рекомендації для стимулювання процесу насичення економіки України банківським інвестиційним капіталом.

Ключові слова: банківський кредит, інвестиційне кредитування, комерційний банк, інвестиційна політика, інвестиції.

ВСТУП

Закарпаття має унікальне геополітичне та географічне розташування. Географічне становище та природний потенціал доповнюється високо

мобільними трудовими ресурсами, європейським менталітетом населення, застосуванням методів стратегічного управління регіоном – це в комплексі створило умови для підвищення привабливості області для вітчизняних та закордонних інвесторів.

В умовах ринкової економіки процеси економічної стабільності, зростання та оновлення визначаються розмірами і структурою інвестицій, якістю та швидкістю їх упровадження. В Україні існує ряд перешкод на шляху здійснення цих

© **Осташ Світлана Вікентіївна**, ст. викладач кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «Ужгородський національний університет», тел.(095)0906835
Булеца Надія Володимирівна, здобувач кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ», тел.(050)1409000

процесів. До них можна віднести як проблеми світового масштабу, зокрема, глобальну фінансову кризу, так і суто українські: відсутність сприятливого інвестиційного клімату, недосконалість ринкового механізму, нестабільність політичної ситуації, спекулятивну направленість більшості капіталовкладень, недостатньо привабливі інвестиційні проекти і разом з тим нестачу зацікавлених партнерів та фінансових ресурсів.

Дослідження проблем подальшого вдосконалення функціонування банківської системи, зокрема процесу управління кредитно-інвестиційним портфелем банку, привертає увагу багатьох вітчизняних учених, серед яких потрібно відзначити праці М.Д. Алексеєнко, А.С. Гальчинського, О.В. Дзюблюка, Л.В. Конопатської, І.М. Лазепка, А.М. Мороза, С.Я. Огородніка, Л.О. Примостки, М.І. Савлука, М.І. Сивульського та багатьох інших.

Найбільш важливу роль у підтримці та активізації інвестиційної діяльності за нинішніх економічних умов України мають відігравати комерційні банки, які виступають посередниками у перерозподілі вільних грошових коштів. При цьому головною формою участі банків у інвестиційному процесі повинен стати інвестиційний кредит, який є важливою категорією ринкової економіки, що віддзеркалює реальні зв'язки і відносини економічного життя.

Навіть той факт, що питання кредитування та інвестування є найбільш суттєвими у банківській практиці та у розвитку економіки, проблема залишається не вирішеною остаточно. Подальшого дослідження потребує комплекс питань, які пов'язані з визначенням ролі інвестиційних кредитів у реалізації інвестиційно-інноваційної стратегії розвитку України, а також питань, пов'язаних із пошуком можливих шляхів підвищення зацікавленості в цих операціях банків та зростання їх ролі у покращенні інвестиційної привабливості Закарпаття.

Мета роботи полягає в дослідженні процесу розвитку інвестиційного кредитування банків в Україні та зростанні їх ролі у формуванні інвестиційного клімату в регіоні.

В результаті поставленої мети, були сформувані наступні завдання роботи:

- розглянути теоретичні аспекти процесу банківського інвестиційного кредитування;
- здійснити оцінку обсягів інвестиційних кредитів вітчизняних комерційних банків;
- розглянути проблеми та напрямки розвитку банківського інвестиційного кредитування в Україні та можливості його впливу на зростання привабливості Закарпатської області для внутрішніх та зовнішніх інвесторів.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Інвестиційні кредити — це кредити, які надаються для технічного переоснащення підприємств, придбання обладнання, устаткування, на реконструкцію, будівництво та для реалізації інших

інвестиційних проектів. Інвестиційні кредити можуть передбачати фінансування капіталовкладень та нормованого обігового капіталу. У цьому випадку позика розподіляється на дві частини з визначенням конкретних умов надання і повернення позикових коштів по кожному з цих напрямів [6].

Строк кредитування для банківських інвестиційних кредитів залежить від терміну окупності інвестиційного проекту. Умови та терміни погашення інвестиційних кредитів встановлюються на підставі розрахунків, поданих позичальником у бізнес-плані, перевіреному і узгодженому з банком. Важливим принципом належності кредитів до інвестиційних є те, що вони спрямовані не на задоволення поточних потреб або на придбання уже створеної вартості, а на забезпечення подальшого збільшення вартості за рахунок будівництва, реконструкції, модернізації, тобто створення нових потужностей сфери виробництва та обігу.

Суттєвою особливістю інвестиційного кредитування є те, що право на об'єкт інвестування закріплене за позичальником і після реалізації інвестиційного проекту і розрахунків з банком-кредитором банк не вправі заявляти про право на цей об'єкт як на свою власність. Необхідно зазначити, що збереження права власності на об'єкт інвестування, що фінансується шляхом кредитування, є важливою перевагою для підприємств [1].

Банківський інвестиційний кредит можуть надавати як спеціалізовані – інвестиційні, інноваційні та іпотечні, так і універсальні – комерційні банки.

Зауважимо, що існують особливі принципи, які визначають специфіку інвестиційного кредитування:

- обґрунтування життєдіяльності об'єкта кредитування;
- участь у реалізації інвестиційного проекту кваліфікованих та надійних партнерів;
- облік і розподіл усіх ризиків проекту (пам'ятаючи, що кредитний ризик вище інвестиційного ризику);
- урегулювання правових аспектів і розробка конкретних скоригованих дій реалізації інвестиційного кредитування всіх його учасників.

Дотримання цих принципів – необхідна умова успішної реалізації банківського інвестиційного кредитування.

Сьогодні українські банки не забезпечують фінансування виробничих інвестицій підприємств через механізм кредитування. Тому необхідність класичного інвестиційного кредиту статистично підтверджується та об'єктивно впливає з обслуговування кредитними ресурсами кругообігу основних виробничих фондів та формування товарно-матеріальних запасів підприємств, що зумовлено невідповідністю суми наявних коштів потребам розширеного відтворення капіталу.

Розробляючи рекомендації щодо оптимізації та підвищення ефективності інвестиційної діяльності банків перш за все необхідно визначити головні пріоритети напрямів і форм активізації участі банків у інвестиційній сфері. Такими, зокрема, є:

- пов'язані з діяльністю інституту іпотечного кредитування, інтенсивного розвитку якого слід очікувати з формуванням повноцінного ринку нерухомості та землі;

- пов'язані з політикою структурної перебудови економіки та формування ефективного власника (через приватизацію), з чим можна очікувати активізацію корпоративного ринку цінних паперів;

- кредитування інвестицій в основний капітал, перспективи якого пов'язуються з очікуваним приростом потреби у відповідних інвестиціях, передусім з боку реформованих підприємств;

- участь в інвестуванні розробки та реалізації інноваційних та інвестиційних проектів, що здійснюються в межах технологічних парків (через венчурне фінансування, інноваційне акціонування, виконання банком функцій замовника інноваційного продукту; інвестування в основний капітал тощо);

- пов'язані з реалізацією визначених законодавством завдань спеціальними (вільними) економічними зонами і територіями зі спеціальним режимом інвестиційної діяльності, про що свідчать невикористані до цього часу резерви щодо реалізації інвестиційних проектів у них з моменту запровадження;

- пов'язані зі створенням мережі недержавних пенсійних фондів і розвитку страхового ринку, що спонукатиме банки до пошуку нових форм власної участі в тому чи іншому сегменті інвестиційного ринку. Посилення конкуренції зумовлюватиме потребу банків у концентрації капіталу, диверсифікації власних кредитно-інвестиційних портфелів, як об'єктивних умов безперешкодного їх залучення до участі в різного роду проектах накопичувальної пенсійної системи та страхових систем [10].

Перспективи вдосконалення системи нормативно-правового забезпечення активізації інвестиційної діяльності комерційних банків слід пов'язувати із:

- врегулюванням загальної системи взаємовідносин між Національним банком України та комерційними банками, а також у площині „банк-клієнт” з визначенням правових гарантій обох сторін, правових аспектів багатогранної участі комерційних банків у різноманітних об'єднаннях і формах інвестування з відповідними системами регулювання такої участі в залежності від характеру здійснюваних ними активно-пасивних операцій, що є можливим за умови прийняття Банківського кодексу України;

- формуванням повноцінного правового поля, що регулює відносини іпотеки, фінансово-кредитні механізми будівництва нерухомості та операцій з нерухомістю, функціонування ринку нерухомості та землі, питання концентрації банківського капіталу у напрямі його подальшого використання з інвестиційною метою через різноманітні схеми в реальному та фінансовому секторах економіки; запровадженням чіткої класифікації видів інвестиційної діяльності комерційних банків і виділенням окремим блоком відповідної статистичної

інформації, яка забезпечувала б можливість здійснення інтегрованої оцінки обсягів і структури такої діяльності в різних сегментах інвестиційного ринку.

У зв'язку з суттєвим посилення конкуренції на інвестиційному ринку актуалізується проблема розробки ефективних інвестиційних стратегій комерційного банку, чільне місце в системі інструментів якої належить системі маркетингового забезпечення, застосування якої дозволило сформулювати цільову функцію банку – максимізацію власної частки в диверсифікованих сегментах інвестиційного ринку з одночасним збільшенням прибутковості інвестицій.

Гостро актуалізується проблема довгострокових інвестицій необхідністю технологічного оновлення підприємств, перспективним напрямом якого є лізинг. Галузеві пріоритети банківських інвестицій у найближчій та середньостроковій перспективі потрібно пов'язувати з інвестиційним кредитуванням традиційно привабливих для інвестування підприємств харчової та переробної промисловості, енергетики, машинобудування, а також проектів розвитку експорту; об'єктові – із задоволенням інвестиційних потреб малого та середнього бізнесу, в тому числі й через обслуговування кредитних ліній іноземних фінансових інститутів [8].

Доцільно також звернути увагу на незначну частку банківського кредиту в фінансуванні інвестицій підприємств у основний капітал, особливо якщо йдеться про довготривалі строки таких вкладень (понад 5 років). Їх частка у загальному обсязі кредитного портфеля банків перебуває нині на рівні 5%, тоді як на кредитування поточної діяльності підприємств припадає близько 4/5 від усього обсягу всіх банківських позичок, наданих підприємствам (табл. 1). Таким чином, спостерігається тенденція до зростання кредитів у поточну діяльність. Їх частка збільшилася з 78,1% у 2008 р. до 85,3% у 2012 р. Кредити на придбання, будівництво та реконструкцію нерухомості є незначними, їх питома вага в аналізованому періоді знизилася на 2,6 пп.: з 3,9% у 2008 р. до 1,3% у 2012 р. [3].

Інші кредити в інвестиційну діяльність теж мають тенденцію до зниження. Хоча у 2008 р. вони становили 17,8 %, але у 2011 р. – знизилися до 13,4%. Це свідчить про забезпечення поточних проблем суб'єктів господарювання, а не вкладення в тривалі інвестиційні проекти.

Науково обґрунтований моніторинг та оцінка інвестиційних процесів свідчать про те, що українська банківська інвестиційна діяльність є малоефективною, що значною мірою зумовлено відсутністю структурних перетворень в економіці та досить високими кредитними ризиками. Тому задля отримання прибутку банки надавали перевагу не кредитним операціям для фінансування економіки, а інвестуванню в цінні папери (ОВДП), гарантовані державою.

Таблиця 1 Динаміка кредитів, наданих банківськими установами України підприємствам реального сектору за цільовим спрямуванням впродовж 2008–2012 рр. [3]

(млн. грн.)

Показники	2008	2009	2010	2011	2012
Всього, з них:	472 584	462 215	500 961	575 545	605 425
- в поточну діяльність	369 140	373 759	415 706	484 243	516 320
Питома вага, %	78,1	80,9	83,0	84,1	85,3
- на придбання, будівництво та реконструкцію нерухомості	18 262	17 670	13 612	10 318	7 467
Питома вага, %	3,9	3,8	2,6	1,8	1,3
- інші кредити в інвестиційну діяльність	84 232	70 786	71 643	80 985	81 638
Питома вага, %	17,8	15,3	14,4	14,1	13,4

Оцінка теперішнього стану банківської діяльності в Україні свідчить, що її специфіка значною мірою зумовлена характером сформованої ресурсної бази. Сьогодні банкам ще не вдалося залучити значні обсяги довгострокових ресурсів, що, в свою чергу, гальмує їх інвестиційну активність. Причинами невідповідності ресурсної бази банків потребам довгострокового кредитування є низький рівень монетизації економіки, що обумовив переміщення грошей у позабанківський сектор, тобто у тіньовий обіг, та вплив капіталу за межі України. Крім того, діюча грошово-кредитна політика та податкова система функціонують ще не на досить належному рівні, що також гальмує розвиток ресурсної бази та не створює відповідних умов для зростання обсягів інвестиційної діяльності банків. Надані кредити повертаються тільки після завершення виробничого процесу, що призводить до затримки сплати податків.

Головною проблемою інвестиційного кредитування на тривалі терміни є брак банківських ресурсів відповідної строкості. Національний банк України посилив вимоги до капіталізації банків. Також було ухвалено рішення щодо рефінансування банків відповідно до проведення ними кредитної політики в межах наявних за термінами та обсягами кредитних ресурсів.

Таким чином, вирішення проблем ресурсної бази лежить у площині нарощування довгострокових залучених коштів через підвищення рівня довіри до банківської системи. Для цього необхідно знижувати кредитні та інвестиційні ризики, що у ракурсі теми дослідження передбачає:

1. Створення системи управління інвестиційною банківською діяльністю, в основі якої повинні лежати спеціальні принципи інвестиційного кредитування.

2. Більш ретельно вивчати ризики на стадії оцінювання можливості кредитування.

3. Підвищення якісних вимог до забезпечення інвестиційних кредитів, тобто обов'язкове використання іпотеки.

Водночас комерційним банкам слід вживати заходи щодо зниження ризиків інвестування за рахунок побудови системи менеджменту інвестиційної діяльності, яка базується на пошуку привабливих і прибуткових інвестиційних проектів, що сприятимуть розвитку економіки Закарпатського регіону.

Область має високий природно-рекреаційний і курортний потенціали. Виявлено і досліджено 360 джерел і родовищ мінеральних та термальних вод. Закарпаття відоме як один із найпопулярніших куточків лікування і оздоровлення. Закарпаття є привабливим для численних інвесторів, особливо іноземних.

Закарпатська область є активним членом Карпатського єврорегіону - міжрегіонального об'єднання прикордонних регіонів України, Польщі, Словаччини, Угорщини та Румунії. [2, с.10]

Не викликає сумніву, що сьогодні певна частина українських підприємців, керівників та фахівців підприємств, організацій і установ мають недостатній досвід у всіх сферах роботи з іноземними партнерами.

Успіх роботи з іноземними партнерами на рівні окремих підприємств зустрічається ще досить рідко і це ускладнює існування не стільки українським суб'єктам підприємства, скільки їх іноземним партнерам.

Тоді як професійне консультування з питань економіки та управління (консалтинг) є широко відомим і поширеним видом послуг у країнах з розвинутою ринковою економікою, надання саме цих послуг на професійному рівні в Україні є поки що дещо обмежене. Саме консалтинг повинен стати ефективним інструментом проведення економічних реформ на рівні окремих підприємств і регіонів. Він може і повинен перетворитись в норму нашого

ділового життя. Так вважають як західні, так і вітчизняні експерти.

Хоча послуги з аналізу, досліджень та рекомендацій у сфері економічної діяльності явище в Україні нове, над освоєнням цієї ринкової ніші стали активно працювати як всесвітньо відомі консалтингові компанії, так і незначні фірми, здійснюючи імпорт консалтингових послуг. Цим же займаються і різноманітні програми технічної допомоги, що надається Західними урядами та фондами (TACIS, FERE, OPIC та інші), які понад 90% своїх засобів витрачають на фінансування роботи в Україні, іноземних експертів та консультантів, дискримінуючи тим самим місцевих фахівців [9; с.51].

Зараз на вітчизняному ринку пропонують консалтингові послуги, які представлені послугами кількох сотень різноманітних фірм і компаній, більшість з яких об'єднані в асоціацію "Укрконсалтинг". Значний інтелектуальний потенціал українських вчених, науковців, фахівців-практиків, які до того ж краще від іноземців знають локальні особливості економіки, законодавство, психологію людей і т.п., дозволяє успішно освоювати нові економічні технології і в майбутньому зменшити

вплив західних консультантів на рішення, які приймаються на всіх рівнях управління країни та регіонів зокрема.

Зараз спостерігається схоже зростання попиту підприємств на консалтингову допомогу і в сфері організації інвестування. Для того, щоб отримати необхідні капіталовкладення з іноземних країн (джерел), необхідно ретельно і професійно опрацювати цілий ряд економічних питань, пов'язаних з інвестиціями - від правильного визначення суми інвестицій до терміну окупності, від оцінки ризику до оцінки ринку, від розробки бізнес-плану до пошуку потенційного інвестора, від розробки пакету документів до їх перекладу на іноземну мову, від перших протоколів про наміри до оформлення кредитного контракту [8]

Повчальним є досвід Івано-Франківського АТ "Регіональне Агенство Економічного Розвитку", яке не є спеціалізованою консалтинговою компанією. Воно надавало платні консалтингові послуги (що зараз мають можливість трансформуватись у звичні для комерційних банків консультаційні послуги). Але воно займається наданням консалтингових послуг у сфері інвестицій та інших, згідно з алгоритмом, який можна продемонструвати на рис. 1.

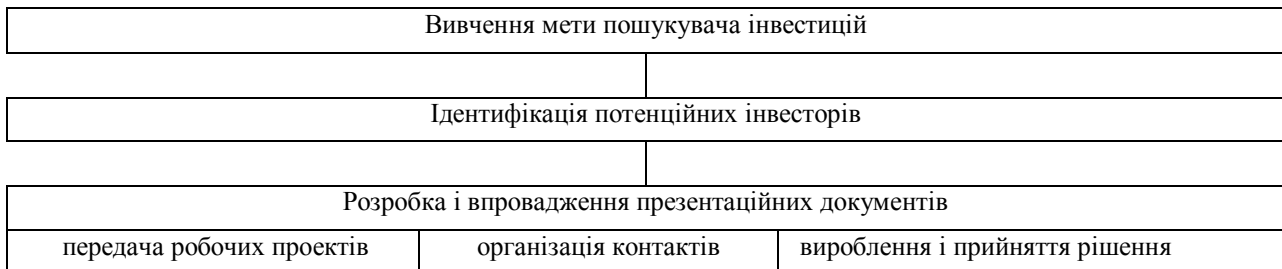

Рис. 1 Алгоритм надання консалтингових послуг у сфері інвестицій [8, с. 52]

Робота по залученню іноземних інвестицій виконується "Управлінням зовнішніх ділових зв'язків та інвестицій" за запропонованими трьома можливими варіантами налагодження співробітництва між інвестиційними партнерами.

1. Пошукувач інвестицій самостійно виконує всі необхідні роботи, починаючи від бізнесової ідеї і закінчуючи залученням інвестицій. Варіант, який можливий тільки при наявності власних кваліфікованих і досвідчених фахівців, здатних виконати весь комплекс необхідних робіт.

Звичайно, це не єдиний спосіб залучення інвестицій. Тут важливе значення має репутація і імідж КБ, який маючи досвідченого консультанта з тих, чи інших проблем розвитку регіону може запропонувати свої бачення і свої підходи.

2. Пошукувач інвестицій отримує допомогу РАЕР в аналізі та оцінці інвестиційного проекту, розробці бізнес-плану. Цей варіант може бути використаний тоді, коли підприємець (МП чи СП, або державне підприємство) уже має налагодженні контакти з потенційним інвестором і потребує тільки допомоги в економічному аналізі та оцінці проекту і оформленні потрібного пакету документів. Якість усестороннього аналізу інвестиційного проекту та

розробленого бізнес-плану може бути забезпечена необхідним обсягом аналітичних досліджень, економічних розрахунків та методичних підходів і процедур за вимогами світових стандартів.

3. Пошукач інвестицій окрім допомоги, згаданої в п.2, отримує необхідні послуги персоналу РАЕР: пошук та вибір потенційного інвестора, налагодження двосторонніх (трьохсторонніх чи багатосторонніх) контактів через Mobi Lend (телефонний чи факсимільний зв'язок, електронна пошта, листування, організація і забезпечення візитів, переговорів, оформлення та підписання протоколів і кінцевих документів, при необхідності консультаційних супроводів інвестиційного проекту).

Саме на сучасному етапі розвитку банківської системи України банки можуть стати тими фінансовими інститутами грошово-кредитної системи, які не тільки здатні виробляти кредитні ресурси через систему споживчого і корпоративного кредитування, а й бути належними партнерами відомих консалтингових фірм (компаній) по фінансуванню інвестиційних проектів не лише як кредиторів, а й як розробники чи співрозробники потужних інвестиційних програм. Це особливо актуально для Карпатського регіону, і для Закарпаття

зокрема, оскільки тут сьогодні працюють різноманітні програми (тендери) по розробці інвестиційних проєктів з боку наших сусідів (Угорщина, Словачка, Румунія, Чехія, інші), які шукають вітчизняних інвесторів для впровадження іноземних інвестиційних проєктів (для створення СП, пошук сфер сприятливого інвестування тощо).

Сьогодні комерційні банки здатні сприяти самозайнятості населення області завдяки інвестиційному та мікрокредитуванню-створення нових робочих місць через відкриття: приватних нотаріальних контор, стоматологічних кабінетів, клінік, архітектурно-планувальних бюро, станцій техобслуговування, закладів сфери розваг і побутового обслуговування (бані, сауни, піцерії, кафе, луби по-інтересам), модельних агентств, майстерень індивідуального пошиття та ремонту взуття, цехів по виготовленню бруса, меблів, паркету, цехів по переробці відходів лісового господарства тощо.

Лише зважена регіональна інвестиційна політика сприятиме надходженню інвестицій у Закарпатську область, а це дозволить по-перше, активізувати виробничу та торгову діяльність, розширити партнерські зв'язки з іноземними інвесторами, як підприємницькими, так і фінансовими; по-друге, отримати фінансові і матеріальні засоби для становлення, зміцнення чи реформування існуючих підприємств та традиційних виробництв із залученням новітніх технологій і технічних засобів у різні сфери ділової активності; і по-третє, наповнити і зміцнити місцевий регіональний бюджет для розширення його економічних і соціальних програм.

ВИСНОВКИ

Сприяння активізації процесу залучення та ефективного використання внутрішніх та іноземних інвестицій в економічний розвиток Закарпаття вимагає якнайшвидшої розробки науково обґрунтованої інвестиційної політики регіону, головними принципами якої повинні бути:

1) розуміння того, що іноземні інвестиції в економіку краю є однією із важливих складових її реформування, виведення на сучасний рівень розвитку;

2) орієнтація підприємств і приватних підприємств не тільки на загальнодержавні інвестиційні проєкти, а й на пошук і визначення закономірних інтересів Закарпатського регіону, його адміністративно-територіальних утворень, міст, окремих підприємств, підприємницьких структур, інтересів приватних осіб (населення);

3) використання наукових підходів і процедур у визначенні об'єктів, що рекомендовані до іноземного інвестування у створенні інформаційної економічно-господарської моделі регіону та визначення його потреб у внутрішніх та зовнішніх джерел інвестування;

4) всебічне сприяння фінансових і урядових структур підприємцям і підприємствам, які ефективно й активно використовують іноземні інвестиції у

розбудові свого бізнесу для забезпечення добробуту в регіоні.

Щоб домогтися наявності ефективного механізму інвестування комерційні банки повинні запровадити систему гарантій, яка покликана забезпечувати умови для досягнення кінцевих цілей фінансування, задаючи параметри його окремим ланкам. Вона повинна передбачати не лише формування страхових резервних фондів на покриття кредитних та інвестиційних ризиків, фонду гарантування вкладів населення, інших страхових фондів, які вже нині стають вагомим фактором зміцнення довіри до вітчизняної банківської системи та інших інвестиційних інститутів. На даному етапі економічного розвитку країни та регіону зокрема існує значна необхідність в підтримці бізнесу. Однак, для банків є більш прийнятним кредитування в поточну діяльність, а ніж в інвестиційну. Для того, щоб збільшити пропозицію кредитів в інвестиційну діяльність необхідно запроваджувати наступні заходи:

- формування ефективної інвестиційної стратегії банку;

- застосування теорії портфельного інвестування;

- використання системного підходу щодо управління ризиками за активними кредитно-інвестиційними банківськими операціями.

Сучасні тенденції, які спостерігаються нині в інвестиційній банківській діяльності, вимагають розробки нових інноваційних підходів до її фінансування, що мають відповідати стратегічним цілям та економічним можливостям України. Водночас зазначені тенденції є показником прогресу, але рано говорити про повне вирішення проблем, пов'язаних із банківськими інвестиціями.

Сьогодні стан вітчизняної банківської системи, зростання її ролі в економічних процесах для стимулювання процесу насичення економіки України банківським інвестиційним капіталом, дає змогу внести наступні рекомендації:

• розробити механізм ефективного захисту прав кредиторів, прозорий порядок реалізації заставного майна;

• запровадити заходи щодо диференціації економічних нормативів залежно від частки інвестиційних кредитів банку в реальному секторі економіки;

• створити механізм стимулювання довгострокового кредитування банків через цільове рефінансування під інвестиційні проєкти;

• знизити податок на прибуток кредитних установ, які здійснюють інвестиційне кредитування;

• ввести механізм страхування інвестиційних ризиків комерційних банків;

• надавати державні гарантії, заохочуючи банки до надання довгострокових інвестиційних кредитів;

• залучити до активної інвестиційної діяльності суб'єктів різноманітних форм власності та господарювання для розширення національного товаровиробництва і ринкової інфраструктури через впровадження привабливого інвестиційного клімату.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вон-Романов-Кріспін О.О. Вдосконалення процесів планування інвестиційної діяльності банку / О. О. Вон-Романов-Кріспін // Регіональна економіка. — 2009. — №2. — С. 126 — 132.
2. Гоблик В.В. Інвестиції країн ЄС в економіку Закарпатської області // Науковий вісник УжНУ. Серія «Економіка». — 2011. - Спецвипуск 33. Частина 2. - С. 9-14.
3. Комарницька Р.Г. Інвестиційна діяльність комерційних банків: автореф. дис. [на здобуття наук. ступеня к.е.н.] / Р.Г. Комарницька. Терноп. акад. нар. госп-ва, 2003. — 19с.
4. Кредити, надані депозитним корпораціям [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національного банку України. — Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/>
5. Лазар П.Д. Регіональні аспекти державного управління та регулювання інноваційно-інвестиційною діяльності // Науковий вісник УжНУ. Серія «Економіка». — 2012. - Випуск 2(36). - С.83-89.
6. Леонов С. В. Інвестиційний потенціал банківської системи: методологія формування та використання: автореф. дис. [на здобуття наук. ступ. докт. економ. наук] / С. В. Леонов. — Суми: Українська академія банківської справи НБУ, 2010. — 32 с.
7. Паласевич М. Б. Інвестиційна політика банків: Умови та чинники розвитку / М. Б. Паласевич, К.М.Слюсарчик // Науковий вісник НЛТУ України. - 2008. — № 18. — С. 235-239.
8. Перспективи банківського інвестиційного кредитування в Україні [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://archive.nbu.gov.ua>
9. Петренко В.П., Шкутяк З.В., Манів З.О., Голуб А.Г., Соханіч Ф.Ф., Чубарь О.Г. Економічні основи формування інвестиційної політики / НАНУ, Інститут регіональних досліджень, Регіональне агентство економічного розвитку, 1997. - 68с.
10. Руденко М.О. Аналіз діяльності банків України у сфері фінансових інвестицій / М. О. Руденко // Регіональна економіка. — 2008. — № 4. — С.119-124.

Одержано 15.09.2013р.

УДК 336.722.14:336.711

Копилов А.А.

ДЕРЖАВНІ ЗАОЩАДЖЕННЯ І ФОНДОВИЙ РИНОК

У статті розглянуто світовий досвід використання формування державних заощаджень в контексті фондового ринку сучасної держави, сформульовані й теоретично обґрунтовані основні принципи й підходи щодо державних заощаджень і сучасного фондового ринку. В статті науково обґрунтовано логічну модель "державні заощадження - фондовий ринок", сформульовано модель впливу державних заощаджень на фондовий ринок і на фінансову систему країни в цілому. Розглянуто два варіанти впливу державних заощаджень на фондовий ринок та ефект витіснення державними заощадженнями приватних заощаджень. У статті сформульовані й теоретично обґрунтовані основні принципи й підходи до розміщення коштів фондів державних фінансових резервів.

Ключеві слова: державні заощадження, фондовий ринок, акції, ефект витіснення, капіталізація.

ВСТУП

На початку XXI століття все більш активними учасниками операцій на міжнародних фінансових ринках стають фонди національного добробуту (ФНД). Не дивлячись на те, що історія їх діяльності вираховується вже десятиліттями, операції різних суверенних фондів національного добробуту притягує до себе увагу після того, як в останні роки

вони збільшили свої трансграничні інвестиції. Як правило, суверенні національні фонди створювались у вигляді стабілізаційних фондів та фондів національного добробуту. Метою діяльності перших є забезпечення гарантій для виконання бюджетних зобов'язань та зниження інфляційного тиску, викликаного високими цінами на енергоносії на світових ринках. Фонди національного добробуту також створюються за рахунок відрахувань частини зверх високих доходів від продажу енергоносіїв, з метою забезпечення в країні стабільних соціально-економічних умов на довгострокову перспективу, тобто в інтересах майбутніх поколінь.

© Копилов Андрій Анатолійович, асистент кафедри економіки підприємства Кам'янець-Подільського національного університету ім. І.Огієнка, тел. 0959259647; (03849) 5-15-31, email: andrej_kop@ukr.net